

**Коммерциялық емес
акционерлік қоғам**

AUES

Since 1975

Рухани және дене
тәрбиесі кафедрасы

**ӘЛЕУМЕТТІК - САЯСИ ҒІЛІМДЕР МОДУЛІ:
МӘДЕНИЕТТАНУ**

Семинар сабақтарына арналған әдістемелік нұсқау
(барлық мамандықтарға арналған)

Алматы 2019

Құрастырушылар: А.Д. Утегалиева, К.М. Касиенова. Әлеуметтік - саяси ілімдер модулі: Мәдениеттану. Семинар сабақтарына арналған әдістемелік нұсқау (барлық мамандықтарға арналған). – Алматы: АЭЖБУ, 2019. – 256.

Ұсынылып отырған әдістемеді семинар сабақтарына арналған нұсқаулар мен семинар сабақтарының тақырыптары және сұрақтары беріліп, «Әлеуметтік - саяси ілімдер модулі: Мәдениеттану» курсының қамтитын әдебиеттер тізімі көрсетілген.

Пікір білдіруші: Абрахматова Г.А.

«Алматы энергетика және байланыс университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамының 2019ж. баспа жоспары бойынша басылады.

"Мәдениеттану" курсы оқып жатқан студенттерге арналған әдістемелік нұсқаулар әлеуметтік-саяси білім типтік бағдарламасы негізінде әзірленген. Осы әдістемелік нұсқаулардың мақсаты-студенттерге семинарлық сабақтарға өз бетінше дайындалу және курстың теориялық материалын меңгергенін бақылау үшін нұсқаулықтар беру.

Кіріспе

Мәдениеттану социогуманитарлық ғылыми пән ретінде Мәдениет туралы жүйелендірілген білім негізінде адамның әлеммен өзара қарым-қатынасы мәселелерін тұтас қарастыруға мүмкіндік береді.

Білім беру процесіндегі мәдениеттанудың мақсаты студенттерге мәдениеттің қалыптасуы мен дамуының формалары мен заңдылықтарын түсінуге және игеруге көмектесу, дүниежүзілік және ұлттық мәдениеттің құндылықтарын өз бетінше түсіну дағдыларын қалыптастыру. Курстың негізгі мақсаты мәдениет дамуының негізгі тораптық пункттерін зерттеу. Осы әдістемелік нұсқаулардың мақсаты-студенттерге оқу бағдарламасында қарастырылған білімді меңгеруге көмектесу.

Әдістемелік нұсқауларда әрбір семинар сабағы бойынша сұрақтар қойылып, оларға ерекше назар аудару мәселелер қозғалады. Студент қойылған сұрақтарға, жауап беруі қажет. Жауаптарды дәптерге жазып, оқытушыға тексеруге берілуі тиіс. Семинарда жауап бере отырып, дәптердегі өз жазбаларын пайдалана отырып, студент сұрақтардың мазмұнын толық баяндауы тиіс. Семинарды өткізудің нақтыланған жоспарын сабақ жүргізетін оқытушы анықтайды.

Әр тақырып бойынша әзірленген ұсыныстар кешені студентке осы курсты оқу үдерісін оңтайлы ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Тақырып 1 Мәдениет, оның адам өмірі мен қызметіндегі орны мен рөлі.

1. Мәдениет ұғымы, мәні және қызметі
2. Мәдениет мәнін анықтау тәсілдерінің алуан түрлілігі.
3. Мәдениеттану ерекшелігі ғылым ретінде.

Сабақтың мақсаты: мәдениет, морфология және анатомия туралы түсінік беру. Мәдениеттің мәнін, функциясын және морфологиясын анықтау тәсілдерінің көптүрлілігін бағалау.

Мәдениет, қызмет, мәдениеттің мәні, мәдениет қызметі, рухани және материалдық мәдениет, әлемдік мәдениет, ұлттық мәдениет, адамның өмір сүруінің табиғи ортасы.

Баяндама тақырыбы:

1 Ағылшын этнографы еңбегінің мәні мен маңызы және Э. Тайлор мәдениетінің тарихы "алғашқы қауымдық мәдениет" (1871 жыл).

2 Мәдениеттану мәдениет туралы ғылымның негізі ретінде.

3 Құндылықтар: түсінігі, жіктелуі және қоғамдық эволюция барысындағы өзгеруі.

СӨЖ тақырыбы

Талдау техникасы ретінде салыстырмалы кестені құру (С. Хантингтон жұмысының "өркениеттер қақтығысы" материалында). "Мәдениетті біріктіру және оқшаулау" проблемасын талдау үшін салыстырмалы кесте техникасын пайдалану.

Әдебиет

1 Хантингтон С. "өркениеттер қақтығысы". // Геосаясат: Антология, - М., 2006.

2. "мәдениеттану тарихы Огурцова А. П ред.". - М.: Гардарики, 2006.

3 "Мәдениеттану": оқулық / ғылым. ред. Г. Д. Драча. – 2-ші басылым., стер. – М.: КНОРУС, 2014.

4. Т. Х. Ғабитов, Г. К. Әбдіғалиева, З. Н. Исмагамбетова "Мәдениет философиясы": жоғарғы оқу орындары мен колледж студенттеріне арналған оқулық. – Алматы:

Эверо, 2013

Әдістемелік нұсқаулар

Бірінші сұрақ бойынша "мәдениет", "материалдық және рухани мәдениет", "бөлу", "белгілеу" ұғымдарын қарастыру. Мәдениеттің негіздері мен белгілерін түсіну: кәсіби, ұлттық, демографиялық, географиялық және т.б. мәдениетті зерттеу үшін, оны әлемдік және Ұлттық, зайырлы, элитарлық маңызды.

Мәдениеттің мәні туралы мәселеге дайындық кезінде антрополог Дж. П. Мердока (1897-1985) мәдениеттің жеті сипатын бөліп көрсетті: мәдениет ғылым арқылы беріледі, мәдениет тәрбиенен келеді, мәдениет өзінің социумда біркелкілігін сақтайды, мәдениет қажеттіліктерді қанағаттандыруды қамтамасыз етеді, мәдениет мінсіз бейнелерді ұсынады, мәдениет географиялық ортаға бейімделеді, мәдениет интегративті.

Халықтың, дәуірдің, адамзаттың мәдениеті, егер ол өзінің басты ісімен айналыспаса, өлімге алынды-егер адамгершілік азғырып-тозған болса, Егер адамдардың басқа адамдар мен табиғатқа деген қатынасын анықтайтын нормаға айналса, адамды өсіру. Мәдениеттің тәрбиелік функциясы неге оның ең басты функциясы болып табылатындығын талдау.

Материалдық қызметті бүкіл тірі табиғат жүзеге асыратынына назар аударыңыз, бірақ адам тек қана рухани еңбекке қабілетті. Рухани мәдениет саласы арқылы оның басты қызметі - тәрбиелік. Мәдениеттің танымдық, коммуникативтік, аксиологиялық және басқа да функцияларының мәні мен мақсатын, олардың тәрбие функциясымен байланысын ашыңыз.

Екінші мәселеге дайындық кезінде, мәдениеттің пайда болуының әртүрлі теорияларына негізделе отырып, мәдениеттің мәнін анықтау тәсілдерінің алуан түрлілігінің себебін түсіндіру. Одан әрі, философиялық

және ғылыми ойдың әртүрлі даму кезеңдерінде мәдениет ұғымының әртүрлі түсіндірмелерімен танысу қажет, оның ішінде негізгі мәдени концепциядағы мәдениетті талдау: Ф. Боас, Л. Уайт, З. Фрейд, К. Леви-Стросс, К. Маркс, Э. Тайлор, О. Шпенглер, А. Тойнби, Л. Гумилев, П. Сорокин, С. Хантингтон.

Үшінші мәселені зерттеу кезінде ең алдымен келесі сұрақтарға назар аудару қажет: "мәдениеттану" ғылымы нені оқиды және өзінің қалыптасуы мен дамуында қандай кезеңдер өтті; мәдениеттану – бұл мәдениеттің теориясы мен тарихы туралы ғылым.

Тақырып 2: Мәдениет морфологиясы және анатомиясы: олардың мәдениет конфигурациясын зерттеудегі рөлі.

1. Мәдениеттің таңбалы жүйелерінің типологиясы. Табиғи белгілер. Функционалдық белгілері.

2. Сепира-Уорфтың гипотезі. Әлемнің тілдік бейнесі.

3. Мәдениет нысандары: миф, өнер, саясат, құқық, дін.

4. Технологиялық мәдениет. Техниканың мәні.

Сабақтың мақсаты: тілдің белгілі құрылымын, мәдениет түрлерін игеру, техникалық прогресті дамыту, инженерлік қызметтің көкжиегін қарастыру.

Негізгі түсініктерді білу қажет: мәдени конфигурация, мәдениеттің семиотикалық функциясы, жергілікті мәдениет, белгі, рәміз, мәдениет морфологиясы, гипотеза, парадигма, құндылық, техника, техникалық құралдар, қолөнер техникасы, машина техникасы, ақпараттық-техникалық жүйелер, Технологиялық қалау, инженерлік қызмет.

Баяндама тақырыбы

1 Дін мәдениет нысаны ретінде

2 Саяси мәдениет

3 Ойын мәдениеті

4 Ғылым мәдениеттің жаңа феномені ретінде

5 Техниканың қалыптасуы мен дамуы.

6 Техника тілі.

7 Мәдениет ойын ретінде (Й. Хейзинга, Х. Ортега-и-Гассет, Е. Финк, Г. Гессе)

8 М. Бахтин, М. Бубер мәдениеттің диалогтық сипаты туралы.

СӨЖ тақырыптары

1 Мысал келтіріңіз және техникалық қызметтің ерекшелігін негіздеңіз әр түрлі тарихи дәуірде.

2 "Мәдениет нысандары, олардың мәдени коммуникациядағы рөлі мен маңызы" тақырыбы бойынша жобалық зерттеу: нәтижелерді таныстыру.

3 Нақты мысалда мәдениет рәміздерінің түрлерін қарастыру (миф рәміздері, дін рәміздері, өнердегі рәміздер, саясаттағы рәміздер)

Әдебиет

1. "Мәдениеттану": оқулық / ғылым. ред. Г. Д. Драча. – 2-ші басылым., стер. – М.: КНОРУС, 2014.
2. "Мәдениет туралы заң". - А., 2000.
3. "Мәдениеттану. Антология". Т. 1-4. - М., 2012.
4. "Мәдениеттану": оқу. / под ред. А. С. Мамонтова. – 2-ші басылым., истр. и доп. – М.: Изд-во Юрайт, 2016.
5. Т. Х. Ғабитов, Г. К. Әбдіғалиева, З. Н. Исмагамбетова "Мәдениет философиясы": жоғарғы оқу орындары мен колледж студенттеріне арналған оқулық. – Алматы: Эверо, 2013
- 6 Тер-Минасова С. "Тіл және мәдени коммуникация"/ пер на каз.яз. – А, 2018.
- 7 Фромкин В., Роберт Родман, Нина Хайамс "Тіл біліміне кіріспе" / пер.На каз.яз.". - А., 2017.
- 8 Сепир Э. тіл білімі мен мәдениеттану бойынша таңдамалы еңбектер.- М., 1993.
- 9 Уорф Б. тілге мінез-құлық және ойлау нормаларының қатынасы. Ғылым және тіл білімі. Лингвистика және логика // лингвистикадағы Жаңа.- М., 1960.- С. 135-198.
- 1 Баррард Алан. "Антропология тарихы мен теориясы" / пер.на каз.яз. Тақырыбы: & laq. Құлсариева А. Т., Масалимова А. Р. – А., 2017.
- 2"жалпы кескіндеме тарихы". – М., ЭКСМО, 2010.
- 3 Ғабитов Т. Х., Муталипов Ж., Кулсариева А. "Мәдениеттану". - Алматы, Паритет, 2008.
- 4 Tursun Gabitov. "Actual Problems of Kazakh Culture. Kazakh Culture Challenges". - Саарбрюкен: Ламберт. - Publishing, 2016.
- 5 "ежелгі өркениеттер". - М., 2009.

Әдістемелік нұсқаулар

Бірінші сұрақ бойынша: Мәдениеттің белгілер әлемі бар. Мәдениеттің семиотикалық (таңбалы) жағы - тіл, мәдениеттің феноменологиялық көрсетілуін қамтамасыз етеді. Тіл мәдениеттің мағыналық әлемін шектеуге, білдіруге, ұйымдастыруға, реттеуге, яғни мәдени-мағыналық мәдениет әлемін реттеуге мүмкіндік береді. Белгінің бар екенін, оның құрылымын елестету, символдарды түсіндіре білу маңызды.

Кез келген басқа құбылысты зерделегендегідей, Генезис және тілді дамыту мәселесіне, оның тарихына байыпты қарау керек. Тілдердің жіктелуін қарастыра отырып, авторлардың көпшілігі барлық тілдерді жасанды және табиғи деп бөлетінін ескеру қажет. Жасанды тілдер қызмет саласына, мінез-құлықтың ерекше мәнеріне сәйкес, таңбалы және т. б. бойынша бөлінеді.

Белгі-бұл басқа заттар туралы ақпаратты тасымалдаушы ретінде әрекет ететін және оны сатып алу, сақтау, қайта өңдеу және беру үшін

пайдаланылатын зат. Мағынаны тасымалдаушы бола отырып, артефактілер белгілерге айналады. Сіз қандай таңбалы жүйелермен таныссыз?

Екінші сұрақ бойынша, таным процесінде біздің тілімізді жалтыратуға ешкім де босата алмайтындығы туралы пікірмен келісуге бола ма? Сонымен қатар тұрады ұтымды астық Сепира-Уорфтың гипотезі? Тіл оның тасымалдаушыларының танымдық қызметіне әсер етеді ме? Әлемнің мәдени бейнесі мәдени құндылықтар мен нормаларды қамтиды. Мәдени нормалар дегеніміз не және олар қалай қалыптасады? Қандай нормалар қажет? Қандай мәдени нормалар ең көп таралған? Норма мен құндылық арасындағы айырмашылық неде? Тұлғаның мәдени-этникалық бірегейлігінде қазақ тілінің рөлін қарастыру.

Үшінші мәселе бойынша, мәдениеттің түрлі нысандарын қарастыру:

-алғашқы қауымдық мәдениеттің басты ерекшелігі оның синкретикалық сипаты болды, яғни оның әртүрлі түрлерінің бөлінбеуі (Леви-Стросс К. алғашқы қауымдық ойлау. – М., 1994.). Мифологиялық сана әлемді түсіну мен түсінудің, табиғатты, қоғам мен адамды түсінудің ежелгі түрі ретінде. Келесі сұрақтарды қарастыру: мифология қызметі, рухани мәдениет құрылымындағы миф, мифологиялық ойлаудың негізгі кезеңдері, мифологиядағы шындық диалектикасы мен ойдың диалектикасы.

Мәдениет нысандарының функциялары туралы мәселені ашу.

Төртінші мәселе бойынша келесі сәттерге ерекше назар аудару:

- техниканың қалыптасу тарихының кезеңдері:

-техникалық айлабұйымдардың пайда болу кезеңі; техникалық айлабұйымдардың қолөнер қалыптасу кезеңі; машина техникасының кезеңі;

-ақпараттық қаныққан техника кезеңі (автоматтандырылған басқару жүйелері / ақпараттық-техникалық жүйелер).

- қоғамның технологиялық тәртібі.

Техника қоғам мәдениетінің және өркениеттің дамуының маңызды элементі ретінде тарихи түрде өзінің өмір сүруінің төрт кезеңін қамтиды.

I. Техникалық құралдардың пайда болуы.

II. Техникалық құрылғылардың қолөнер қалыптасуы.

III. Машина техникасы.

IV. Ақпараттық қаныққан техника автоматтандырылған басқару жүйелері / ақпараттық-техникалық жүйелер (АБЖ/ИТЖ)

Техниканың тарихи пайда болуы өндірістің технологияларымен ерекшеленетін алты технологиялық қалаудың дамуына себеп болды: тоқыма машиналары; бу қозғалтқышы; электр қозғалтқышы; Іштен жану қозғалтқышы; микроэлектроника, информатика, биотехнология, гендік инженерия, энергия мен материалдардың жаңа түрлері; нанотехнологиялар және жасушалық технологиялар. Сонымен қатар инженерлік және техникалық қызмет; инженерлік қызмет кезеңдері; әлеуметтік және гуманитарлық білімнің рөлі мәселелерін қарастыру қажет.

Бүгінгі таңда техника әлеуметтік-мәдени құбылыс ретінде түсініледі. Техниканың үш аспектісі туралы айтыңыз: өзін-өзі дамыту тәсілі, адам қызметінің бір бөлігі, білімді, технологияларды дамыту құралы.

Тақырып 3: Мәдениет және өркениет: өзара байланыс және айырмашылық

1. "Мәдениет" және "өркениет" ұғымдары
2. Мәдениеттің негізгі түрлері
3. Мәдениет белгілері мен нысандары.

Сабақтың мақсаты: мәдениеттің негізгі түрлерінің негізгі параметрлерін салыстыру. Қазіргі әлемдегі мәдениеттердің алуан түрлілігін ұғыну.

Негізгі ұғымдарды білу қажет: белгі, семиотика, мәдени код, символ, миф, өркениет, менталдық, типология, бірегейлік және ортақтылық.

Баяндама тақырыбы:

- 1 саясатта таңбалар. Мемлекеттік-саяси символдар.
- 2 түркі және қазақ мәдениетінің символдары мен архетиптері.
- 3 тенгриандық символдар.
- 4 буддизм символдары.
- 5 миф символдары.
- 6 Мәсіхтің символдары.
- 7 Ислам символдары.
- 8 өнердегі символдар.

СӨЖ

Сізге белгілі туындыны (кітап, сурет, көркем фильм) оның символдық кеңістігі тұрғысынан қарастырыңыз.

Әдебиет

1. Грушевицкая Т. Г. "Мәдениеттану": учеб.пособие /Т. Г. Грушевицкая, А. П. Садохин. -М.: Альфа-М: ИНФРА-М, 2015.
2. "Мәдениеттану": оқулық / О. Г. Данильян, В. М. Тараненко. – 2-ші басылым. – М.: ИНФРА-М, 2014.
- 3 "Мәдениеттану": оқулық / ғылым. ред. Г. Д. Драча. – 2-ші басылым., стер. – М.: КНОРУС, 2014.
4. Т. Х. Ғабитов, Г. К. Әбдіғалиева, З. Н. Исмагамбетова "Мәдениет философиясы": жоғарғы оқу орындары мен колледж студенттеріне арналған оқулық. – Алматы:Эверо, 2013.

Әдістемелік нұсқаулар

Бірінші мәселе бойынша "мәдениет" және "өркениет" ұғымдарының ұқсастығы мен айырмашылықтарын анықтауға мүмкіндік беретін сипатты белгілерді табу керек. Ол үшін тарихи аспектіде "өркениет" ұғымының қалыптасуын қарастыру, О. Шпенглер, Н. еңбектеріне жүгіну қажет. XIX–XX ғасырлар аралығында мәдениет пен 22 өркениетке қарсы тұрған Бердяева

өркениеттің дамуын мәдениеттің дамуымен, техниканың үстемдігімен, урбанизациямен, адамгершілік пен руханилықтың құлдырауымен байланыстырды. Марксизмде қоғамдық дамудың сатысы екенін меңгеру керек. Қазіргі уақытта "өркениет" ұғымы қандай ұғымдармен байланысты? А. Тойнбидің пікірінше, өркениеттің қалай дамып жатқанын, оның қандай даму сатылары өтіп жатқанын, өркениеттің түрлері, сондай-ақ әр түрдің ерекшеліктері қандай белгілері бойынша айқындалатынын түсіну қажет. Бұл мәселе бойынша үлкен өркениетке әкелетін факторларды анықтай білу және қазіргі қоғамның өмірінен мысалдар келтіре білу қажет.

Неге бір мәдениет пен өркениеттер өмір сүруге төзімді болды, мыңжылдықтар болды, басқалары тез арада өздерін сарқып, жоғалып кетті? Қазіргі заманғы өркениет әр түрлі мәдениеттерден не мұра болады және оған мұрагерлік керек еді?

Мәдениеттердің жергіліктілігі туралы авторлардың теорияларын қарастыру: неміс философы О. Шпенглер, ағылшын тарихшысы және мәдениеттанушы А. Тойнби.

Екінші мәселе бойынша мәдениет түрлері туралы мәселені зерделеу. Мәдениеттің жекелеген түрлерін, олардың байланыстарын, өзара іс-қимылдарын зерттеу, өзекті сұрақтарға жауап беру: неге мәдениеттің бір түрі басқасына орын берді? Кеңістік пен уақыт бар өзіндік мәдениеттердің көптүрлілігін белгілеңіз. Қазіргі заманғы адамды неге өткен заман мәдениеті қызықтырады? Мәдениеттердің алуан түрлілігінде жалпы үрдістер бар ма?

Мәдениет адам қызметінің арқасында қалыптасады, сақталады және дамиды. Қызметті адамның өмір сүруінің тәсілі ретінде қарастыру. Оның ерекшеліктерімен, ең алдымен, адам өмір салтының ерекшелігімен байланысты. Архаикалық, отырықшы, индустриялық мәдениеттің критерийлері қандай? Индустриялық мәдениеттің қалыптасуы қашан басталды? Индустриялық қоғамның қайшылығы қандай? "Постиндустриалды қоғам" ұғымы.

Үшінші мәселе бойынша негізгі сәттерді ашу:

- белгілер мен символдардың ұқсастығы мен айырмашылықтары
- мәтін белгілер, символдар және бейнелер жиынтығы ретінде
- контекстке байланысты белгілер мен таңбалар
- мәдениеттегі мағыналар кеңістігі
- мәдениет символдары мен архетиптері (сақ, скиф, түркі, қазақ)
- ғылым мен техниканың нышандары.

Тақырып 4: Мәдени өзара іс-қимыл және өзара әрекеттесу
Ежелгі әлем мәдениеті бар САО-масагет, скиф мәдениеті.

1. Номадизм мәдениеттің түрі ретінде.
2. Ежелгі Қазақстан аумағындағы архаикалық мәдениет: материалдық мәдениет ескерткіштері.

3. Еуразиялық кеңістіктегі көшпелілер мәдениетінің негізгі белгілері. Қазақстан аумағындағы ежелгі тайпалардың мәдениеті: әдет-ғұрып, салт-дәстүрлер, мәдениет, сенімдер.

4. Қазақстандағы Номад мәдениеті дамуының ғұн кезеңі.

5. Үйсін және Қаңлы мәдениеті. Мистерия, би өнері, усуней мен канглы музыкасы. Түріктердің жазба ескерткіштері.

Сабақтың мақсаты: Қазақстан аумағында ежелгі кезеңде қалыптасқан мәдениеттің маңыздылығын қарастыру және түсіну. Нақты мысалда Еуразиялық кеңістіктің ежелгі мәдениеттерін, мәдени мұраларды және Қазақстан тұрғындарының жетістіктерін көрсету.

Негізгі ұғымдарды білу қажет: тайпа, рухани мәдениет, менталитет, синкретизм, номадизм, әдет-ғұрып, салт-дәстүр, адамгершілік, мәдениет, сенім.

Баяндама тақырыбы:

1 Қазақстанның мәдени ескерткіштерін сақтау жөніндегі бағдарламалар.

2 Түріктердің сенімі.

3 Сақ ойшылдары.

4. "Қазақстанның киелі географиясы" бағдарламасы.

5. Ежелгі түркі руникалық жазу.

6. Гун кейіпкерлері.

СӨЖ тақырыбы

1. "Қазақстан көшпенділерінің мәдениеті қазақ халқының мәдени мұрасының маңызды компоненті ретінде" тақырыбында аналитикалық эссе жазу.

Әдебиет

1. Ыбыраев Ш. "оғыз батыр эпосының поэтикасы". - Алматы, 1997.

2. А. Х. Қасымжанов "Кошо-Цайдама Стеласы". – А.: ЖШС "Компания Printing Systems", 1998.

3. Қасымжанов а. Х. "ұлы дәстүрлердің кеңістігі мен уақыты". - А., 2001.

4. Кастельс М. Галактика. Интернет". - Екатеринбург: У-Фактория, 2004.

5. Кляшторный С. Г., Сұлтанов Т. И., "Қазақстан. Үш мыңжылдықтың жылнамасы". – Алма-Ата, 1992.

6. С. Г. Кляшторный "ежелгі түркілік жазба ескерткіштері және Орталық Азияның этномәдени тарихы". – СПб, 2006.

7. Кляшторный С. Г. "Ежелгі рунические жазулар". – М., 1964.

8. Крадин Н.Н., Скрынникова Т. б. "Империя Чингис-хана". - М.: Шығыс әдебиеті, 2006.

9. Крадин Н.Н. "Кочевники Евразии". - Алматы: Дайк-Пресс, 2007.

10. Сарткожа-ұлы К. "Ғұн хаты" // әлем. Альманах. Вып.1. – Алма-Ата, 1991.
11. Сегизбаев О. А. История казахской философии: от первых архаичных көріністер древних до философии развитых форм первой XX ғасырдың жартысы": жоғары оқу орындарына арналған оқулық. Алматы: Ғылым, 2001.
12. Стеблева И. В. "исламға дейінгі түріктердің өмірі мен әдебиеті: ежелгі түркі әдебиетінің тарихи-мәдени контексті". – М.: Шығыс.лит., 2007.
13. Раевка Д. С. "Әлем скифской мәдениет" Тілдер Славян Мәдениеті."2009, - 840С.
14. Раев Д. С. "Тенгрианство как религиозно-духовное мировоззрение тюрков-кочевников"//"Тенгриянство и наследие народов Евразии стоки и современность": YI-й Межд мақалалар жинағы. ғыл.- прак. конф. (14-16 маусым 2017 жыл, Астана, Қазақстан) 1-ші басылым., стер. –Астана: ЖШС Мастер По, - 2017. - 495 Б. (323-327 Б.).
15. Раев Д. С. "Қазақтың шешендік өнері: философиялық пайымдау". - Алматы: Бағалы қағаздар. 2001. -228 Б.

Әдістемелік нұсқаулар

Бірінші мәселе бойынша, қазіргі әлемдік ғылымдағы номадизмнің мәнін және оның әр түрлі түсіндірмелерін анықтау. Ғалымдардың номадизм феномені, оның тарихы мен қазіргі жағдайы туралы көзқарастарын қарастыру. Көшпелілердің ерекшеліктерін халықтың өзіндік тобы ретінде талдау. Көшпенді өркениеттің генезисінің себептерін атап көрсету, көшпенді қоғамның әлемдік өркениетіне және дәстүрлі мәдениетіне көшпенді және отырықшы өркениеттердің өзара қарым-қатынасын және қазіргі әлемдегі көшпенді өркениеттің келешегін сипаттау. Көшпелі шаруашылықтың сақталу және даму себептері. Көшпелілердің ерекшеліктерін халықтың өзіндік тобы ретінде талдау.

Екінші мәселе бойынша, алғашқы қауымдық мәдениеттің аса маңызды сипаттамасына назар аудару - оның синкреттілігіне, бұл арқылы рухани және көркем мәдениеттің ерекшеліктері мен олардың алғашқы қауымдық кезеңдегі өзара іс-қимылы анықталады. Алғашқы қауымдық мәдениетті дамытудың бастапқы кезеңінде материалдық және рухани мазмұнның элементтері болғанын ескеру қажет. Жоғарғы палеолиттің ерте сатысында рухани мәдениеттің дамуының негізгі негіздері қаланды: тіл, дін, отбасы, мораль, өнер, кейіннен осының бәрі мезолит пен неолит дәуірінде дамыды.

Ежелгі тайпаларға тән әлем туралы ұсынысты қарастыру. Көшпенділердің материалдық мәдениеті кедей болды, олар тек өмірлік қажет болған нәрселерді ғана жасады.

Үшінші мәселе бойынша сақтар, сарматтар, скифтер өркениеті мәселелерін қарастыру:

- аңыздар мен діни нанымдар;
- дәстүрлер мен әдет-ғұрыптар;
- мәдени құндылықтар;

- әскери өнер;
- мәдени және техникалық жетістіктер;
- номадтық мәдениетте уақыт пен кеңістік көрсету
- ежелгі өркениеттермен өзара әрекеттесу.

Төртінші мәселе бойынша көшпенді өркениеттің генезисінің себептерін атап көрсету, көшпенді қоғамның әлемдік өркениетіне және дәстүрлі мәдениетіне көшпенді Көшпенділердің материалдық және рухани үлесін атап көрсету. Ғұндардың рухани мәдениетінің ерекшеліктерін қарастыру. Көптеген жүзжылдықтарда тайпалардың Шығыс коалициясын басқарған ғұндар Еуразияның барлық аймақтарының тағдырына үлкен әсер етті. Осы аумақтағы жаңа мемлекеттердің, этникалық құрылымдардың және мәдени үрдістердің құрылуы олармен байланысты Ғұндардың қазақ халқының этногенезіндегі рөлі қандай екенін қарастыру. Көшпенділердің өмірі сәттен бастап, оның туған күні, үйлесімді байланысты табиғат. Бұл өзара байланыстың терең мағынасымен бүкіл өмір еніп, ол әдет-ғұрыптарда, жасақтарда, ою-өрнектерде, жартас кескіндемеде бекітілген. Осы кезеңдегі ең көрнекті мәдениет ескерткіштерін сипаттаңыз.

Материалдық мәдениеттегі ғұндардың символдары мен белгілері. Ою-өрнектің эмоционалдық және философиялық мазмұнын ашыңыз.

Бесінші сұрақ бойынша келесі сұрақтарды зерделеу:

- көне түрік өркениеті
- ата-бабалар табынуы, тәңіршілік, аруахтардың табынуы
- түрік дәуіріндегі мәдени ескерткіштер.

Тақырып 5: Тарихи өлшемдегі қазақ мәдениеті: қазақ халқының мәдени мұрасы.

1.Орта ғасыр кезеңіндегі түркі мәдениеті: Қарахан дәуірінің мәдениеті, моңғол кезеңі, Алтын Орда кезеңі.

2.Қазақ дәстүрлі мәдениетін қалыптастыру.

3.Кеңес кезеңіндегі қазақ мәдениеті.

Сабақтың мақсаты: Орталық Азияның қалалық мәдениетінің даму ерекшеліктерін сын тұрғысынан бағалай білуді объективті бағалау. Қазақ даласының киелі мәдениеті мен мәдени мұрасы ескерткіштерін білуін көрсете білу.

Ислам, суннизм, шиизм, суфизм, шарифат, дервиш, интеллигенция, қалалық мәдениет, сакральды мәдениет ұғымдарын білу қажет.

Баяндама тақырыбы:

1 Қазақстан аумағындағы Жібек жолының ұлы қалалары Исфиджаб (Сайрам), Баласағұн, Отырар, Суяб, Тараз, Шаш (Ташкент), Шымкент, Қарашок, Қарнақ, Екиоғыз, Ашнас, Яссы (Түркістан))

2. Орталық Азияның қалалық мәдениетінің өркендеуі. Нишапур, Хорасан, Систан, Термез, Самарқанд, Бұхара, Хорезм қалалары ғылым, білім беруді дамыту, сәулет және өнер орталықтары ретінде
3. Мәдениет кезеңінде ескерткіш болып саналады
4. Ұлықбек және ғылымды дамыту
5. Түркі ақыны-Әлішер Навои
- 6 атақты опера орындаушылары XX ғ.
- XX ғасырдағы Қазақстанның 7литературасы.
- 8 XX ғасырдың кеңестік қазақ жазушылары.
- 9 қазақ киносының қалыптасуы мен дамуы. Кеңестік қазақ кинорежиссерлері мен киноартистері.
- 10 XX ғасырдың Қазақстандағы киноиндустрияның дамуы.
- 11 қазақ мәдениетін дамытудағы интеллигенцияның шығармашылық үлесі.

СӨЖ тақырыбы

1 Жібек жолы халықтарының мәдениеті: Еуропа, Ресей халықтарымен мәдени қарым-қатынас формаларын салыстыру және анықтау.

Әдебиет

- 1 Рахманалиев Р. " түрік империясы. Ұлы өркениеттің тарихы " / ғыл.мағлұмат Н. Цовма. – М.: РИПОЛ классик, 2017.
- 2 Сарткожа-ұлы К. "Гунн хат"/ / әлем. Альманах. Вып.1. – Алма-Ата, 1991.
- 3 Сегизбаев О. А. История казахской философии: от первых архаичных көріністер древних до философии развитых форм первой XX ғасырдың жартысы": жоғары оқу орындарына арналған оқулық. Алматы: Ғылым, 2001.
- 4 Шәлекенов У. Х. "Қазақ өркениеті-Алматы"; Қазақ университеті, 2009.
5. Әкімбеков С. М. "дала тарихы: Еуразия тарихындағы Шыңғысхан мемлекетінің феномені". - Алматы: "Азия институты" ЖШС зерттеулер". 2-ші басылым, түзетілген және толықтырылған, 2016.
6. Әкімушкин О. Ф. "ортағасырлық Иран: мәдениет, тарих, филология". – СПб, 2004.
7. "Сақтардың өнері мен мифологиясы". - А., 1984.
8. "Әл-Фараби әлеуметтік-Этикалық трактаттары". – Алма-Ата, 1972.
9. Баласағұн Ю. "Благодатное знание / пер. С. Н. Иванова". – М., 1983.
10. Қайыржанова А. Palaeoturcica. "Ежелгі түркілер әлемі". - Алматы, 1999.
11. Карабаева А. Г. "Эпистемологические этюды". - Монография. - А., Қазақ университеті, 2016.
12. Қондыбаев С. қазақ мифологиясына кіріспе. – Алматы. 1999.

13. Құрманғалиева Г. К., Нысанбаев А. Н., Мағлұмат "Әл-Фараби мұрасы және өзара түсіністіктің қазіргі заманғы философиясы". – Алматы. 2011.
14. Малов С. Е. "Ескерткіштер көне түрік жазбалары". – М-Л, 1951.
15. Ә. Марғұлан "Орталық Қазақстанның Беғазы-Дәндібай мәдениеті". - Алма-Ата, 1979.
16. Махмуд аль-Кашғари "Диуани Лугат ат-Түрік" / М. Әуезов. - Алматы, 2005.
17. А. Ш. Мирзабекова "әлеуметтік философиядағы мәдени бірегейлік мәселесі". - Қарағанды: Болашақ-Баспа, 2006.
18. "Әл-Фараби құндылықтар әлемі және ХХІ ғасыр аксиологиясы". Кітап.2. - Алматы, 2006.
19. "Қазақтану". - Алматы, 2015.
20. Қазақстан Республикасы Білім Және Ғылым Министрлігі Л. "Әл-Фараби және қазіргі заман"»
21. М. М. Мутанов, К. Х. Тәжікова, М. Ш. Хасанов, Г. Ж. Нурышева, Г. К. Құрманғалиева, Н. Сейтахметова Л., С. Сырғакбаева, А. С. Джаамбаева Б. А. / жалпы ред.Г. М. Мутанова. "Әл-Фараби и современность": оқу құралы-Алматы: Қазақ университеті, 2014. – 223 б.
22. Қазақстан Республикасы Білім Және Ғылым Министрлігі Л. "Әл-Фараби және қазіргі заман" - А., Қазақ университеті ", 2014 жыл.
23. Melikoff I. Ahmad Yesevi and Turkic Popular Islam , Electronic Journal of Oriental Studies-2003. № 6, № 8. (Меликоф Ай. Ислам дінінде де, дінінде де, дінінде де, дінінде де, дінінде де бар. №6, № 8)
24. Қайыржанова А. Palaeoturcica. "Ежелгі түркілер әлемі". - Алматы, 1999.
25. Карабаева А. Г. "Эпистемологические этюды". - Монография. - А., Қазақ университеті, 2016.
26. Құрманғалиева Г. К., Нысанбаев А. Н., Мағлұмат "Әл-Фараби мұрасы және өзара түсіністіктің қазіргі заманғы философиясы". – Алматы. 2011.
27. Малов С. Е. "Ескерткіштер көне түрік жазбалары". – М-Л, 1951.
28. Ә. Марғұлан "Орталық Қазақстанның Беғазы-Дәндібай мәдениеті". - Алма-Ата, 1979.
29. Махмуд аль-Кашғари "Диуани Лугат ат-Түрік" / М. Әуезов. - Алматы, 2005.
30. А. Ш. Мирзабекова "әлеуметтік философиядағы мәдени бірегейлік мәселесі". - Қарағанды: Болашақ-Баспа, 2006.
31. "Әл-Фараби құндылықтар әлемі және ХХІ ғасыр аксиологиясы". Кітап.2. - Алматы, 2006.
32. "Қазақтану". - Алматы, 2015.
33. Старр С. Ф. "Жоғалған ағарту: Орталық Азияның Араб жаулауынан Тамерлан дәуіріне дейінгі алтын ғасыры". – М.: Альпина Паблишер, 2017.
34. "VI-VIII ғасырлардағы түріктердің поэзиясы". – М., 1965.

35. "Толық кескіндеме энциклопедиясы". – М.: Астрель Облысы, 2009.
36. Байпақов К. М. "Ұлы Жібек жолындағы Қазақстанның ортағасырлық қалалары". - Алматы, 1998.
37. Барманқұлов М. "түріктердің Квадронация туралы хрусталь армандары". - Алматы, 1998.
38. Бичурин Н.Мен. (Иакинф). "Орта Азия және Шығыс Түркістан". - Алматы, 1997.
39. Ғаниев Р. Т. "VI-VIII ғасырлардағы Шығыс Түрік мемлекеті". - Екатеринбург: Орал университетінің баспасы, 2006.
40. Геродот Тарихы. 9 күн. ҚН.4. – М., 1999.
41. Л. Н. Гумилев "Еуразия ырғағы: Дәуір және өркениет". - М., 1993.
42. Л. Н. Гумилев "Ежелгі түріктер". – М., 2008.
43. Р. Рахманалиев "Империя билігі. Ұлы өркениеттің тарихы " / ғыл.мағлұмат Н. Цовма. – М.: РИПОЛ классик, 2017.

Әдістемелік нұсқаулар:

Семинар сабағына дайындық кезінде келесі негізгі сәттерге назар аудару қажет:

1. Арабтар антикалық мәдениетпен таныс болғанын ескеру қажет. Александрияны және оның басқа орталықтарын жаулап алып, арабтар олардың қолында болған антикалық мұраларды пайдалана алды. Орта ғасырлық мәдениеттің ұлы өкілдері: Авиценна (Ибн Сина), Аль-Хорезми, Аль-Бируни, Аверроэс (Ибн Рушд) және т. б.

Араб-мұсылман әлемінің ортағасырлық мәдениетінің жағдайы мен дамуын талдау. Араб-мұсылман ортағасырлық әлемі-бұл исламды б.з. VII ғ. бастап тарату, мұсылман жаулап алу және араб халифатын құру нәтижесі. Ислам дінінің орта ғасырлық араб мәдениетіне әсер ету сипатын қарастырыңыз, оның көрсетілген кезеңдегі дамуының негізгі нәтижелерін көрсетіңіз.

Ислам дінінің мазмұнына назар аударыңыз. Ортағасырлық араб-мұсылман әлемінің көркем мәдениетінің маңызды бөлігі көркем қолөнерді құрғанына назар аудару қажет. Басқа халықтарды мұсылман орта ғасырларының мәдениетімен таныстыру қолданбалы өнер туындыларымен - қарумен, каллиграфиямен және ою-өрнекпен, кілемдермен, киіммен, ыдыс-аяқтармен байланысты болды.

Түркі кезеңіндегі материалдық мәдениет ескерткіштері туралы материал табу, хорезмшах басқаруындағы ғылымның дамуы.

2. Халық поэзиясының формалары, батырлар этикасы, өмірлік циклінің әдет-ғұрыптары, сәндік-қолданбалы өнер, қазақ мәдениетінде "Зар-Заман" феномені, қазақтардың техникалық жетістіктері мәселелерін қарастыру.

Тарихи есте сақтаушы — ақындар ұлттық батырларды жырлап, ұлттық сана-сезімді қалыптастырды. Олар ұлттық жадыны, салт-дәстүрлерді сақтаушы болды. Сондықтан оларды халықта құрметтеп, тыңдады. Қазақ

мәдениетін дамытуда ағартушылардың, қазақ интеллигенциясының шығармашылығы қандай рөл атқарды.

3. Кеңес кезеңінде ұлттық фольклорға, сәндік-қолданбалы өнерге деген қызығушылық қалыптасады, ұлттық мектеп қалыптасуда. XX ғасырдың басында Ресей империясы үкіметінің бірқатар реформаторлық шешімдері күшіне енеді, ал кейін Кеңес Одағы Ұлттық білім беру жүйесінің қалыптасуына түрткі болды, атап айтқанда: 1906 жылы Қазақстанда аралас үлгідегі — орысша-қазақша мектептер пайда болды. Білім беру бірте-бірте діни сипатты зайырлы сипатқа ауыстырады. Кескіндеме, сәулет, опера, балет, драматургия дамиды. Қазақ киносының қалыптасуы мен дамуы. Қазақ мәдениетінің дамуына интеллигенцияның шығармашылық үлесі қандай?

XX ғасырдың басында қазақ музыкалық өнері мынадай халық ақын-әншілері: Нұрпейіс Байғанин; Жамбыл Жабаев; Естай Беркімбайұлы; Ақан сері; Кенен Әзірбаев; Иса Байзақов; Тоқтар Әмренов; Балуан Шолақ; Үкілі Ыбырай шығармашылығымен ұсынылған.

Тақырып 6. Қазақстан мәдениеті: мәселелері мен болашағы

1. Қазақ ұлтының мәдени коды
2. Жастар субкультурасы
3. Ақпараттық және мәдени қауіпсіздік мәселелері

Сабақтың мақсаты: мәдени және этникалық бірегейлікті сақтау үшін қазақ ұлтының мәдени кодының рөлін талдау, қазақ мәдениетінің ерекшелігі мен ерекшеліктерін анықтау.;

Негізгі ұғымдарды білу қажет: руханилық, ұлттық код,

Мәдени мұра, Сакральды география, гендерлік саясат, төзімділік, ақпараттық қауіпсіздік, субкультура.

Баяндама тақырыбы

- 1 Заманауи өнердің негізгі үрдістері
- 2 Қазақстандағы заманауи бұқаралық мәдениет
- 3 Теледидар мәдениет феномені ретінде
- 4 Өнерді коммерцияландыру
- 5 Мәдени институттардың, мәдени ұйымдардың өлкетану жұмысын құрудағы және дамытудағы рөлі.

СӨЖ

1 "XX-XXI ғасырлардағы жастар субкультурасы. Және олардың қазақстандық жастардың құндылықтар жүйесіне әсері".

2 "Мәдени мұра "бағдарламасы және оның маңызы" тақырыбы бойынша жобалық зерттеуді көрсете білу, қорытындыларды таныстыру, оларды дәлелдеу және қорғау.

3 Мұражайларға, көрмелерге бару. Аймақтық, мәдени ескерткіштер мен көрнекті жерлерге талдау материалдарын, шолуларды дайындау.

Әдебиет:

1. Н. Назарбаев А. "XXI ғасыр табалдырығында". – Астана, 2016
2. Н. Назарбаев А. "Болашаққа көзқарас: қоғамдық сананы жаңғырту". – Астана, Ақ Орда, 2017 / <http://www.akorda.kz/ru>
3. Н. Назарбаев А. "Болашаққа көзқарас". - Астана, 2017.
4. Сыргакбаева А. С. "Қазақстандағы урбанизмнің кейбір ерекшеліктері"/ ҚазҰУ хабаршысы. Серия: Философия, саясаттану, мәдениеттану сериясы . - Алматы., 2010. №1, с. 87-91.
5. "Жаһандану және бірегейліктің мәселелері" - А., Print, 2009.
6. Бейсенова Г. А. "мәдениет диспозитивіндегі білім беру білімінің мәселелері". - Алматы: Атамұра, 2005.
7. Ғабитов Т. Х., Затов Қ. "Қазақ мәдениетінің рухани кеңесі". - Алматы: Раритет, 2013.
8. Шваб Клаус Мартин "Төртінші индустриялық революция" / пер на каз.яз. - А., 2017.
9. Разлогов К. Э. " әлемдік кино. Экран өнерінің тарихы". – М.: ЭКСМО, 2011.
10. Сыргакбаева А.С. "Қазақстандағы урбанизмнің кейбір ерекшеліктері"/ ҚазҰУ хабаршысы. Серия: Философия, саясаттану, мәдениеттану сериясы . - Алматы., 2010. №1, с. 87-91.
11. "Жаһандану және бірегейліктің мәселелері" - А., Print, 2009.
12. Бейсенова Г. А. "мәдениет диспозитивіндегі білім беру білімінің мәселелері". - Алматы: Атамұра, 2005.
13. Ғабитов Т. Х., Затов Қ. "Қазақ мәдениетінің рухани кеңесі". - Алматы: Раритет, 2013.

Әдістемелік нұсқаулар

1. Ұлттық код бірегейлік, мәдениеттің ерекшелігі, бұл халықтың тарихи санасында тұратын мәдени, әлеуметтік-психологиялық артефактілер. Президент Назарбаев жаңғырту шарты ретінде мәдени кодты сақтауды атайды: "жана үлгідегі жаңғыртудың бірінші шарты-өз мәдениетін, жеке ұлттық кодын сақтау. Онсыз жаңғырту бос дыбысқа айналады". "Туған жерге, оның мәдениетіне, әдет-ғұрпына, дәстүрлеріне ерекше көзқарас-бұл патриотизмнің маңызды белгісі. Бұл мәдени-генетикалық кодтың негізі, ол кез-келген ұлт, индивидтердің жиналысы емес, ұлт жасайды". "Ұлттық кодты "қалпына келтіру, толықтыру және пайдалану – Қазақстанның көпұлтты халқының бірігуінің КЕПІЛІ.

Жаһандық ақпараттық кеңістік жағдайында қазақ мәдениетінің бірегейлігі мен бірегейлігін қалай сақтауға болады?

2. Жастар субмәдениет қоғамдастығының ерекшелігі туралы айту. Әр түрлі бағыттағы жастар қауымдастықтарының мәдени жаһандануы немен байланысты? Осы кезеңде жастардың назары өзгермелі қоғамдағы өмір сүрудің экономикалық стратегияларынан мәдениет кеңістігінде өзін-өзі көрсету және өзін-өзі сәйкестендіру нысандарын іздеуге көшті.

3. Қазіргі кезеңде адамның әр түрлі тіршілік ету жағдайларындағы қауіптерден қорғау мәселесі ешқашан өзекті. Адамзат алдында адамдарға қауіпті табиғи құбылыстар, биологиялық әлем өкілдері қауіп төндірді. Уақыт өте келе адамның өзі жасаған қауіптер пайда болды. Үшінші мыңжылдықта өсіп келе жатқан ұрпақтың жеке қауіпсіздік мәселелеріне саналы көзқарасын қалыптастыру үшін тетікті іздеу қажеттілігі өзекті болды.

Өмір тіршілігінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету жеке тұлға, қоғам, мемлекет үшін басым міндет болып табылады. Қауіпсіздік деп ғылыми және экономикалық дамудың осы кезеңінде келісілуге болатын қауіптілік деңгейі түсініледі. Қауіпсіздік-бұл қолайлы тәуекел. Бұл мақсатқа тек білім беру арқылы ғана қол жеткізуге болады. "Қауіпсіздік мәдениеті" термині 1986 жылы Чернобыль АЭС-індегі апат кезінде ғылыми басылым беттерінде пайда болды. Қызмет қауіпсіздігі мәдениетінде басты ұғымдарға: қауіпсіздік, жайлылық және қолайлылық; табиғи және урбанизацияланған ортаны сақтау; қауіпті және зиянды факторлар, сондай-ақ оларды жою тәсілдері туралы ақпаратты хабарлау, беру, сақтау және жинақтау; топ мүшелерінің мінез-құлқын реттеу жатады. Британдық өнеркәсіпшілер одағы 1991 жылы қауіпсіздік мәдениетін "қауіп-қатерге, аварияларға және денсаулыққа қауіп-қатерлерге қатысты ұйымның барлық мүшелері бөлетін көзқарастар мен сенімдердің жиынтығы" деп анықтады

Тақырып 7. XX ғасырдың мәдениеті.

1. Мәдени саясаттың генезисі мен принциптері
2. Мәдени саясаттың қазақ моделі
3. Қоғамдық үдерісті жаңғыртудың негізгі бағыттары

Сабақтың мақсаты: қазіргі Қазақстан мәдениетінде жаңғырту үрдістерін сипаттау.

Жаңғырту, мәдени саясат, бейімделу, бірегейлікті білу қажет.

Баяндама тақырыбы:

1. Мәдени мұра бағдарламаларын дамытудағы ЮНЕСКО халықаралық ұйымдарының рөлі.
2. Мәдени туризмді дамыту.
3. Ең танымал қазақстандықтар.
4. Қазіргі Қазақстандағы ғылым және техника.

СӨЖ

1 Жағдайды талдау "медиа-мәдениет және "Цифрлық Қазақстан" моделі: қазіргі заманғы болашақ" кейс форматында.

Әдебиет

1. Н. Назарбаев А. "XXI ғасыр табалдырығында". – Астана, 2016
2. Н. Назарбаев А. "Болашаққа көзқарас: қоғамдық сананы жаңғырту". – Астана, Ақ Орда, 2017 / <http://www.akorda.kz/ru>
3. Н. Назарбаев А. "Болашаққа көзқарас". - Астана, 2017.
4. Ғабитов Т. Х., Затов Қ. "Қазақ мәдениетінің рухани кеңесі". - Алматы: Раритет, 2013.
5. Барнард Алан. "Антропология тарихы мен теориясы" / пер.на каз.яз. Тақырыбы: & laq. Құлсариева А. Т., Масалимова А. Р. – А., 2017.
7. "Жалпы кескіндеме тарихы". – М., ЭКСМО, 2010.
6. Габитов Т. Х., Мүтәліпов Ж., Құлсариева А. "Мәдениеттану". - Алматы, Раритет, 2008.
7. Tursun Gabitov. "Actual Problems of Kazakh Culture. Kazakh Culture Challenges". - Саарбрюкен: Ламберт. - Publishing, 2016.
8. Молтобарова К. И. "Мәдениеттану Негіздері". - А., 2018.
9. Нұржанов Б. Г., Ержанова А. М. "Мәдениеттану". - Алматы, 2011.
10. Б. Г. Нұржанов "Модерн. Постмодерн. Мәдениет". - Алматы, 2012.
36. Толығырақ Оқу "Этнос және құндылықтар". – 2-ші басылым. қайта өңдеу және қосымша-Алматы: философия, саясаттану және дінтану институты АББ, 2018.
11. Грушевицкая Т. Г. "Мәдениеттану": учеб.пособие /Т. Г. Грушевицкая, А. П. Садохин. -М.: Альфа-М: ИНФРА-М, 2015.
12. "Мәдениеттану": оқулық / О. Г. Данильян, В. М. Тараненко. – 2-ші басылым. – М.: ИНФРА-М, 2014.
13. Делез Ж. "Кино". – М.: Ад Маргинем, 2004.
14. "Баян Сұлу" Ақ "Массмедиа шындық". – М.: Praxis, 2005.
15. "Самосатадан Лукиан. Таңдаулы поэзия". – М., 1991.
16. Маклюэн Г. М. Галактика Гутенберг. "Кітап оқитын адамның қалыптасуы". – М.: академиялық жоба, 2005.
17. Melikoff I. Ahmad Yesevi and Turkic Popular Islam , Electronic Journal of Oriental Studies-2003. № 6, № 8. (Меликоф Ай. Ислам дінінде де, дінінде де, дінінде де, дінінде де, дінінде де бар. №6, № 8).
18. Молдабеков Ж. Ж. " Зияткерлік ұлт. Стратегиялық курс және қалыптасудың мәдени-ұлттық факторлары". - А.: ҚазҰУәл-Фараби, 2015.
19. Разлогов Э. К. "Әлемдік кино. Экран өнерінің тарихы". – М.: ЭКСМО, 2011.
20. Ли Энн Гек, Гайс Рип Медиа "Этика жас мамандардың тәжірибесінен" / пер. На каз.яз. - А., 2017.
21. Шваб Клаус Мартин "Төртінші индустриялық революция" / пер на каз.яз. - А., 2017.

Әдістемелік нұсқаулар

1.Қазақстандық жаңғырту тәжірибесі көрсеткендей, біздің мәдениетімізде жаңғырту үшін өз алғышарттарын іздеу қажет. Сондықтан, біріншіден, өзінің рухани мұрасында органикалық жаңғыртуға барынша табысты ықпал ете алатын элементтерді анықтау және жаңа элементтерді енгізудің мақсаттары мен әдістерін анықтау және олардың тиімді бейімделуін қамтамасыз ету маңызды болып табылады.

"Қазіргі Қазақстанның мәдени дамуының маңызды бағыттарының бірі мәдени мұраны сақтау, зерттеу және тарату болып табылады. Мәдени мұра-бұл біздің қоғамымыз бен мемлекетіміздің бірігуі мен табысты дамуының сарқылмас әлеуеті, жеке ұлттық рәміздерді, ұлттық бірегейліктің қаңқасын және жат идеологиялық әсерлерден символдық қорғанудың негізгі негізі. Дәстүрлі құндылықтарды қолдау, қоғамдық сананы жаңғыртуға, ұлттың мәдени кодын рухани жаңартуға және нығайтуға ықпал ететін адамгершілік бағдарларды қалыптастыру және дамыту тілді дамыту, мәдени-тарихи құндылықтарды, дәстүрлерді сақтау, Қазақстанның қасиетті жерлерінің мәдени-географиялық картасын қалыптастыру, жаһандық әлемде қазіргі заманғы қазақстандық мәдениетті ілгерілету, өзінің кіші Отанына "Туған жер" деген әлеуметтік құрмет пен сүйіспеншілікті сақтау арқылы жүзеге асырылатын болады."("Қазақстан Республикасының мәдени саясаты" тұжырымдамасы).

Мәдени саясаттың негізгі принциптері:

Қазақстан Республикасының мәдени саясат тұжырымдамасын іске асыру мынадай қағидаттарға негізделетін болады.:

1)Жаһандық әлемдегі отандық мәдениеттің өзіндік ерекшелігін айқындайтын жалпыұлттық мәдени мұраның басымдығы;

2)Мәдениетті өсу факторы және әлеуметтік дамудың қуатты ресурсы ретінде тану;

3)Елдің мәдени саналуандылығын құрметтеу, көпэтносты Қазақстанның мәдениеті мен дәстүрлерін қолдау және дамыту;

4)Шығармашылық тұлғаның еркіндігі және мәдени өзін-өзі көрсету нысандары;

5)Жаңа институционалдық бірлестіктер, қазіргі заманғы мәдени кластерлер және озық технологиялар негізінде мәдени ортаның біртұтастығы.

Бұл қағидаттар жаңа мәдени бәсекеге қабілетті ментальды қалыптастырудың өзегі болып табылады, оның негізінде қалыптасқан құндылықтар жүйесі, шығармашылық белсенділік, қажетті мәдениет өнімін жасау қабілеті.(Қазақстан Республикасының мәдени саясатының тұжырымдамасы туралы. Қазақстан Республикасы Президентінің 2014 жылғы 4 қарашадағы № 939 Жарлығы.

2. Мәдени саясат - мемлекет пен қоғамның мәдени өмірін жоспарлауға, жобалауға, іске асыруға және қамтамасыз етуге байланысты мемлекет саясатының бағыты.

Мәдени саясат ретінде анықталатын мемлекеттік басқару қызметінің құзыретіне:

- әлемдік және отандық мәдени мұра заттарын іздеу, қорғауға алу, қалпына келтіру, жинақтау және сақтау, мамандардың зерттеуі немесе бұқаралық ағарту үшін қол жетімділікті қамтамасыз ету жүйесі;

- елдегі көркем өмірдің дамуы мен қызметін мемлекеттік және қоғамдық қолдау жүйесі, конкурстар мен фестивальдер мен мамандандырылған көрмелер өткізу, кәсіби көркем білім беруді ұйымдастыру, балаларды эстетикалық тәрбиелеу бағдарламаларына қатысу, өнер туралы ғылымдарды дамыту;

- осы функционалдық кіші жүйенің белсенді дамып келе жатқан бағыттарынан адамдардың бос уақытын ұйымдастырудың әртүрлі формаларын құру жүйесі Әлеуметтік педагогика тұлғаны жалпы әлеуметтендірудің институционализацияланған әдістемесі ретінде болып табылады.;

- мәдениеттің классикалық және этнографиялық үлгілерін (мәдени құндылықтарды) бұқаралық ақпарат құралдарында кеңінен тарату;

- халықаралық және ұлтаралық мәдени ынтымақтастық;

Ұлтаралық келісімді дамытуда ұлттық-мәдени орталықтар маңызды рөл атқарады, олар Қазақстанның барлық халықтарының мәдениеті мен дәстүрлерін жандандыруға жәрдемдесуге тиіс. Мемлекет өзінің барлық азаматтарына бірдей қамқорлық жасауы тиіс, сондықтан ұлт құқықтары жеке адам құқықтарына теңестіріледі. Қазақстан халықтарының ассамблеясы, ұлттық-мәдени орталықтар мәдени байланыстарды дамытып, олардың әрқайсысының еркін дамуы кезінде мәдениеттің үйлесімділігін қамтамасыз етуі тиіс.

Қазіргі уақытта Қазақстанда "мәдени мұра" бағдарламасы жүзеге асырылуда.

3. Қоғамдық сананы жаңғырту үшін Президент "Туған жер", "Туған ел" бағдарламаларын жүзеге асыруды ұсынады, оның шеңберінде білім беру, тарих, мәдениет және экология салаларында өлкетану жұмыстарын ұйымдастырады.

Бұл орнату: экологиялық білім беру мен тәрбиелеу санасы мен ойлау азаматтарды өндірісте тек экологиялық қауіпсіз технологияны қолдануға итермелейтін деңгейге дейін көтеру, тұрғындар өз елді мекенін көгалдандырумен және абаттандырумен айналысатын болады.

Біз жоғары руханиятсыз экономикалық өркендеу болмайтынын және кіші Отанымызда және жалпы елде экологиялық қауіпсіз өмір сүру ортасы болмайтынын түсінеміз.

Қазақстандағы саясат мәдениеті және оның мәдени стратегияны қалыптастыруға әсері

Өлкетану жұмысын құрудағы және дамытудағы мәдени институттардың, мәдени ұйымдардың рөлі

2 мәдени туризмді дамыту.

3 компьютерлік сауаттылық және мәдениет

Сабақтың мақсаты: қазіргі Қазақстан мәдениетінде жаңғырту үрдістерін сипаттау.

Жаңғырту, мәдени саясат, бейімделу, бірегейлікті білу қажет.

Баяндама тақырыбы

1. Мәдени мұра бағдарламаларын дамытудағы ЮНЕСКО халықаралық ұйымдарының рөлі

2. Қазақстан Республикасындағы Гендерлік саясат

3. Ең танымал қазақстандықтар

4. Қазіргі Қазақстандағы ғылым және техника.

СӨЖ

Мәдениетаралық және этникааралық коммуникацияның жаңа құндылықтары " презентациясын ұсыну»

Әдебиет

1. Н. Назарбаев А. "XXI ғасыр табалдырығында". – Астана, 2016

2. Н. Назарбаев А. "Болашаққа көзқарас: қоғамдық сананы жаңғырту". – Астана, Ақ Орда, 2017 / <http://www.akorda.kz/ru>

3. Н. Назарбаев А. "Болашаққа көзқарас". - Астана, 2017.

4. Ғабитов Т. Х., Затов Қ. "Қазақ мәдениетінің рухани кеңесі". - Алматы: Раритет, 2013.

Әдістемелік нұсқаулар

1. Егеменді Қазақстанның даму жағдайында өлкетану проблематикасының өзектілігі жастарды Отанға деген сүйіспеншілікке, патриотизм рухына тәрбиелеуге байланысты. Н. А. Назарбаев "Қазақстанның әлеуметтік жаңғыртылуы: Жалпыға Ортақ Еңбек Қоғамына қарай 20 қадам" бағдарламалық мақаласында басқа пәндермен қатар Қазақстанның орта, техникалық, кәсіптік және жоғары оқу орындарында міндетті оқу курстары ретінде "өлкетану" енгізуді ұсынды [1]. Өлкетану-белгілі бір проблематиканың ғылыми және ғылыми-танымал қызметі: белгілі бір аймақтың өткені мен бүгіні. Бұл жеке тұлғадан Жалпы таным әдісі, жалпы және ерекше анықтау, әдетте Пәнаралық ғылыми байланыстарға сүйенетін әдіс. Өлкетану-бұл қоғамдық қызмет түрі, сонымен қатар тек ғалым-мамандар ғана емес, сонымен қатар жергілікті тұрғындардың басым бөлігі да қатысты. (Дерек көзі: <url> <https://e-history.kz/ru/publications/view/373>). Қазіргі уақытта Қазақстанда өлкетану қарқынды даму сатысында. Бұл мәселеде Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағдарламасын қараған жөн

"Мәдени мұра"

2 Қазақстанда Қазақстан Республикасының сыртқы және ішкі туризмін дамытудың 2019-2023 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасының жобасы бекітілді.

Бағдарламаның паспорттында көрсетілгендей, оның мақсаты Қазақстан Республикасының ЖІӨ-нің жалпы көлеміндегі туризмнің үлесін 2023 жылға қарай кемінде 8% қамтамасыз ету болып табылады.

Қазақстанда "туристік магнит" деп аталатын 100-ден астам белгілі туристік нысан бар екенін көрсеткен туристік объектілердің жай-күйіне диагностика жүргізілді. Республикалық маңызы бар 10 басым нысан бөлінді. Іріктеу критерийлеріне нысанның туристік магнит ретіндегі бірегейлігі және туристік ағынның әлеуетті өсуі болды. Сондай-ақ, олардың тарихи-мәдени маңыздылығы ескерілді. Мысалы, ЮНЕСКО ескерткіштері немесе Ұлы Жібек жолы нысандарының тізіміне енген, сондай-ақ "Рухани Жаңғыру" бағдарламасының киелі нысандары.

3 Ақпараттық мәдениет ақпараттық қоғамдағы адамның өмір сүру тәсілі ретінде қарастырылады. Информатика қарқынды дамып келеді, компьютерлік революция жүріп жатыр. Ақпараттық қоғам мәселелерін барлық мемлекеттер шешеді. Ақпарат қолжетімді болып, мемлекеттің әлеуметтік, саяси және мәдени мәселелерін шешуге ықпал етеді. Осы мәселені зерделеу кезінде:

- ақпараттық қоғамның даму кезеңдері
- "Цифрлық Қазақстан" бағдарламасы»
- жаңа коммуникациялардың өсу қарқыны
- жаңа ақпараттық технологияларды дамыту кезінде өзінің бірегейлігін

сақтау

Этникалық бірегейлік — бұл белгілі бір топтық көзқарастар мен мінез-құлық нормаларын қабылдау, әртүрлі этносаралық қарым-қатынаста қатынастар мен іс-қимылдар жүйесін құру. Адам полиэтникалық қоғамда өз орнын анықтайды және өз тобының ішінде және одан тыс мінез-құлық тәсілдерін меңгереді.

Мазмұны

Кіріспе

- Тақырып: Мәдениет, оның адам өмірі мен қызметіндегі орны мен рөлі.
- Тақырып: Мәдениет морфологиясы және анатомиясы: олардың мәдениет конфигурациясын зерттеудегі рөлі.
- Тақырып : Мәдениет және өркениет: өзара байланыс және айырмашылық
- Тақырып: Мәдени өзара іс-қимыл және өзара әрекеттесуі. Ежелгі әлем мәдениеті бар САО-масагет, скиф мәдениеті.
- Тақырып : Тарихи өлшемдегі қазақ мәдениеті: қазақ халқының мәдени мұрасы.
- Тақырып : Қазақстан мәдениеті: мәселелері мен болашағы
- Тақырып : XX ғасырдың мәдениеті.

Утегалиева Алмажан Джусуповна
Касиенова Куляш Магзумовна

ӘЛЕУМЕТТІК - САЯСИ ІЛІМДЕР МОДУЛІ:
МӘДЕНИЕТТАНУ
Семинар сабақтарына арналған әдістемелік нұсқау
(барлық мамандықтарға арналған)

Редактор: Ж.Н. Изтелеуова

Басуға..... қол қойылды
Таралымы дана
Көлемі 2,2 есептік-баспа табақ

Пішімі 60x84 1/16
Баспаханалық қағаз №1
Тапсырыс Бағасы 1090 т.

«Алматы энергетика және байланыс университеті»
коммерциялық емес акционерлік қоғамының
көшірмелі-көбейткіш бюросы
050013 Алматы, Байтұрсынұлы көшесі, 126/1